

ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถต่อพฤติกรรมการเล่นลูกด้วยนมแม่
ของมารดาทำงานนอกร้าน

นางสาวขวัญใจ รุ่งเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-14-2680-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF THE PERCEIVED SELF – EFFICACY PROMOTING PROGRAM ON BREAST FEEDING
BEHAVIOR OF WORKING MOTHERS

Miss Khwanjai Rungreang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-14-2680-1

Copyright of Chulalongkorn University

490242

ขวัญใจ รุ่งเรือง : ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกร้าน. (THE EFFECT OF THE PERCEIVED SELF – EFFICACY PROMOTING PROGRAM ON BREAST FEEDING BEHAVIOR OF WORKING MOTHERS)
อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สุกัญญา ประจาศิลป. 198 หน้า. ISBN 974-14-2680-1.

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกร้าน กลุ่มตัวอย่างคือ มารดาทำงานนอกร้าน จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน โดยการจับคู่ในด้านอายุและรายได้ กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับคำแนะนำตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura (1997) ประกอบด้วย การส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองทั้ง 4 วิธี ได้แก่ การใช้คำพูดชักจูง การเรียนรู้ผ่านตัวแบบหรือประสบการณ์ของผู้อื่น การมีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง และการกระตุ้นทางร่างกายและทางอารมณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกร้าน วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .79 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบที (t-test statistic)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกร้านที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับคำแนะนำตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาขาวิชา ...พยาบาลศาสตร์....
ปีการศึกษา2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

46776183 : MAJOR NURSING SCIENCE

KEY WORD : PERCEIVED SELF – EFFICACY PROMOTING PROGRAM / WORKING MOTHERS / BREAST FEEDING BEHAVIOR

KHWANJAI RUNGREANG : THE EFFECT OF THE PERCEIVED SELF – EFFICACY PROMOTING PROGRAM ON BREAST FEEDING BEHAVIOR OF WORKING MOTHERS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. SUKUNYA PRACHUSILPA,DNSc., 198 pp. ISBN 974-14-2680-1.

The purpose of this quasi-experimental study was to test effectiveness of the perceived self-efficacy promoting program on breast feeding behavior of working mothers. The research sample consisted of 40 patients who were assigned to experimental and control groups of 20 patients each. Groups were matched by age and income. The experimental group received the perceived self-efficacy promoting program, while the control group received routine instruction. The research instrument was developed by the investigator and guided by the self-efficacy theory of Bandura (1997). The self-efficacy promoting program had four components: verbal persuasion, vicarious experience, enactive mastery experience or performance accomplishments and physiological and affective states. The instrument for collection data was the breast feeding behavior of working mothers questionnaire. The reliability by Cronbach' s alpha coefficient was .79. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and t-test statistic.

Major findings were as follows:

Breast feeding behavior of working mothers in the experimental group who received the perceived self-efficacy promoting program was significantly higher than those who received routine instruction at a level .01.

Field of Study : ...Nursing Science....

Student's Signature : *Kwanjai Rungreang*

Academic Year :2006.....

Advisor's Signature : *Sukunya Prachusilpa*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ประจุศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา ให้ความรู้ สนับสนุน ชี้แนะ แนวทางที่เป็นประโยชน์ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิจัย ตลอดจนความเอาใจใส่ เป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจและซาบซึ้งเป็นอย่างสูง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ประนอม รอดคำดีประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เอมอร จังศิริพรปกรณ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น การชี้แนะและคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และชี้แนะแนวทางการเรียนรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้สละเวลาและกรุณาให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นอันทรงคุณค่าในการปรับปรุง แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยสูติ - นรีเวชกรรม และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมารดาทำงานนอกร้านทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบพระคุณคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่สนับสนุนเงินทุนบางส่วนในการวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ร่วมรุ่นที่ร่วมเรียนและคอยช่วยเหลือในการทำวิจัยด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณป้า และพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนในครอบครัวที่ให้ความรัก ความห่วงใย เป็นกำลังใจให้กันตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือ เป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
แนวคิดเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่.....	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	17
พฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	36
ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกร้าน.....	54
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถ.....	68
การส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของมารดาทำงานนอกร้าน	76
บทบาทของพยาบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	87
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	93

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	94
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	94
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	95
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	96
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
การดำเนินการทดลอง.....	107
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	112
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	114
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	121
สรุปผลการวิจัย.....	125
การอภิปรายผลการวิจัย.....	125
ข้อเสนอแนะ.....	133
รายการอ้างอิง.....	136
ภาคผนวก.....	152
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย.....	153
ภาคผนวก ข จดหมายเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย.....	155
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	159
ภาคผนวก ง ใบยินยอมของประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้อมูลสำหรับประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย.....	185
ภาคผนวก จ ตารางวิเคราะห์ข้อมูล.....	189
ภาคผนวก ฉ ผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และการใช้สัตว์ทดลองในการวิจัย.....	196
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	198

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ลักษณะตัวชี้วัดพฤติกรรมกรรให้นมแม่ และ นมผสม ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก.....	38
2	จำนวนประชากรจำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามอายุ รายได้ของครอบครัวและระดับการศึกษา	114
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามระยะเวลาที่มารดาทำงานนอกบ้านตั้งใจจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวนชั่วโมงทำงาน และอาชีพก่อนคลอด	115
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามอาชีพหลังคลอด ระยะที่มีสิทธิลาพักหลังคลอด และระยะเวลาที่จะกลับไปทำงานหลังคลอด	117
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามลักษณะครอบครัว ผ่าลูกไว้กับใครเมื่อต้องไปทำงาน ความสัมพันธ์กับมารดาผู้เลี้ยงลูกเมื่ออยู่บ้าน และระดับการศึกษา.....	118
6	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกบ้านระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถกับกลุ่มที่ได้รับคำแนะนำตามปกติ.....	119
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกบ้านกลุ่มทดลองจำแนกเป็นรายข้อ	190
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกบ้านกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองจำแนกเป็นรายข้อ.....	192
9	ค่าร้อยละ ของคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกบ้านกลุ่มทดลอง จำแนกเป็นรายบุคคล	194
10	แสดงคะแนนพฤติกรรมกรรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกบ้าน	

กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำแนกตามการจับคู่ (Matched pair)
ของกลุ่มตัวอย่างในด้าน อายุ และ รายได้..... 195

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	92
2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล (P) สภาพแวดล้อม (E) และพฤติกรรม (B) ในการกำหนดซึ่งกันและกัน.....	68
3 แสดงความสัมพันธ์แบบมีเงื่อนไข และความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถ ของตนเอง และความคาดหวังในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	69
4 แสดงการรับรู้ความสามารถของตนเองกับการทำนายพฤติกรรม.....	75
5 ตารางแสดงระยะเวลาการดำเนินการทดลอง	184